

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

БАҲОСИ 2 СЎМ

Маҳмуд бобо ХУШЕВ

9 май куни роппа-роса 70 ёшга тўлади. У Иккинчи Жаҳон урушида Сталинграддан то Берлингача жанг қилиб борди. Сўнг 40 йил давомида Китоб ту-манидаги мактабларда ёшларга мураббийлик қилди.

Суратда: Маҳмуд бобо ўғли, таниқли журналист Исмат Хушев, келини Наргизахон ва набиралари даврасида.

Суратчи: В. Кавелин

МУҲТАРАМ ОБУНАЧИ!

Кейинги ярим йилликка янгидан обуна бошлашга мажбур бўлганимиздан Сизни хабардор этган эдик. Яшашнинг маънисини яхши англаб етган етук киши борки, ўзини маданий ва маънавий ҳордиқдан маҳрум этмайди. Шу боис, газетамизга вақтида обуна бўлолмай кейин жигибийрон бўлиб юрманг, деган ниятда Сизни яна огоҳ этмоқдамиз: шу кеча-кундузда «Оила ва жамият»га қайта обуна бўлмасангиз, уни 1 шолдан ўқишдан маҳрум бўласиз. Энг қизиқарли мақола, хабар, лавҳа, ҳикоялар ўқийман,

шунингдек, пулимни иқтисод қиламан ва ортиқча овозгарчиликларга чек қўяман, деган ниятингиз бўлса, яна бир карра ўйлаб қўринг!

«Оила ва жамият» сизга қувонч келтирсин!

Обуна баҳоси сотувдагидан ярим сўм арзон — 1 сўму 50 тишин. Олти ойга — 39 сўм. Обуна индекси — 64654.

ҚАНДАЙ ЯШАЯПСИЗ?

— Ҳозир кўпчиликдан аҳвол сўраш ноқулай. Нарх-наво осмонга чиқиб кетган, тақчиллик. Ишдан, оиласидан кўнгли тўлиб, мамнун юрган одамлар камайиб бормоқда..

— Одам оиласининг тинч-тотувлиги ва дастурхонининг тўкинлигини қандай ўйласа, раҳбар киши жамоанинг даромади, ходимларининг яшаш шароитлари ҳақида ундан кўпроқ қайғурмаса бекор. Яширишининг нима кераги бор, ишлайдиган одам, аввало, кўпроқ маош олишни, яхшироқ яшашни ўйлайди! Бу ҳақиқатни бозор муносабати деган гаплар пайдо бўлгач, ошқора тан ола бошладик. Нарх-наво кўтарилиши билан ишчиларимизнинг ойлиқ маошлари тўрт баравар оширилди. Бундан ташқари, тушлик бепул. Яна ойига 120 сўмдан тавон пули тўланапти. Ердамчи хўжалик ташкил этиб, 50 бош сигир, 100 бош қўй олгандик. Арзон баҳода вақти-вақти билан сут, гўшт ҳам тарқатамиз.

Қарши шаҳридаги дўконларда сархил мева-сабзавотни кўриб, «Қандай улгурмишди экан!» деган гап кўнглимдан ўтарди. Билсам, буларни Ўзбекистон мева-сабзавот ва ўзум маҳсулотлари ишлаб чиқариш саноат концернига қарашли 7-тижорат автокорхонаси ҳайдовчилари етказиб турар экан.

Шу автокорхона бошлиғи Бобоёр ЭШМУРОВОВга бир неча савол билан мурожаат қилдим.

ЭККАНИНГНИ ЎРАСАН

Утган йили икки гектар ер олиб, 30 кишига бердик. Ҳозир уй-жой қурмоқдамиз. 15 кишига икки минг сўмдан узоқ муддатли қарз бердик.

— Бунга қандай қилиб эришяпсизлар!

— Жамоамизда 150 киши меҳнат қилади. Биз, асосан, вилоятнинг Қарши, Косон, Муборак, Шаҳрисабз ва Китоб шаҳарлари аҳолисини мева-сабзавот, полиз маҳсулотлари билан таъминлашга хизмат қиламиз. Маҳсулот

ташиш ҳақи олдингидан тўрт баравар ошди. Шу ҳисобдан утган йили 1 миллион 712 минг сўм даромад қилган бўлсак, бу йил 5 миллионни мўлжаллаяпмиз. Албатта, ҳозирги кунда техникани юргизиш қийин. Бензиннинг нархи ошди, эҳтиёт қисмлар тақчил. Лекин, тадбиркорликни ишга солиб эплаяпмиз. Бу йилнинг биринчи чораги кўнгилдагидек бажарилди.

— Турмушда кўпроқ нималарга эътибор берасиз!

— Аввало, ҳар бир ишни ўз вақтида бажаришга амал қиламан. Меҳнатсевар, ўта тадбиркор кишиларга ҳавасим келади. Тўғриси, ҳалол, шафқатли бўлиш, холис ниятлар билан яшаш керак, деб ўйлайман.

— Келгуси ниятларингиз!

— Яхши кунларнинг келишидан умидвор бўлиб яшайман. Бунинг учун ҳамма аҳилликда ҳаракат қилиши керак. Қадимда ровийларнинг ривоят қилишларича,

Луқмоннинг хўжаси буюрдики, бугдой экин, деб. Аммо Луқмон арпа экдилар. Хўжалари деди:

— Мен сенга бугдой экин, дедим. Нега сен арпа экдинг?

Луқмон айтди:

— Арпа эксам, бугдой чиқмасми?

Хўжалари айтди:

— Қачон арпадан бугдой чиқганини кўргансиз?

Луқмон айтди:

— Э, хўжам, нега ёмонлик қилиб, яхшилик умид этияпсиз?!

Хўжа гуноҳини билиб, тавба қилиб йўлига қайтди.

Қиссадан ҳисса, киши дунёда қандай иш қилса, шунга яраша мукофотини олади. Келажакни ўйлар эканмиз, аввало бугун босаётган қадимимизни эзгулик сари йўналтиришимиз лозим. Зеро, ҳар ким экканини ўради.

Норкул ТИЛОВ сўхбатлашди
Қашқадарё вилоти

Етти кун

ШҶРОНИНГ САХОВАТИ

Хоразм вилояти Боғот туманидаги Қизилравот қишлоқ Шўроси хўжаликнинг бешинчи бўлими ҳудудида яшовчи Самандар бобо ва Жумагул мололарга уч хонали иморат тиклаб берди. Бундан қўли калта хонадон аҳлининг боши осмонда.

ЁЗЁВОНЛИК МУХЛИСИМИЗ

Малик Бойматов «Оила ва жамият»га янги нархда — 39 сўм тўлаб кейинги ярим йилликка биринчилар қаторида обуна бўлди.

ЧИПТАСИЗ МА33А

Самарқанддан Тошкентга автобусда кетмокчи бўлсангиз, чипта олиб юрманг. Акс ҳолда сизга орқа ўриндиқдан жой тегади. Касса тўйнуғи олдида туриб олган ҳайдовчи учрашсангиз ҳам чипта олиш ташвишидан қўтласиз, ҳам маъза килиб олдинг ўриндиқда ўтириб кетасиз.

ИЛОН ҲИНАТУВЧИ НИМАДАН ҚЎРҚАДИ?

«Водил чинори» миллий цирки гуруҳи бадий раҳбари Гулчеҳра Мингбоева ўйнатадиган илонларни кўрганда аъзон баданингиз жимирлаб кетади. Қараб туриб: «Юраги-га қойил!» дейсиз.

Маълум бўлишича, бу довурак хоним сичқон билан кўрбақадан ўлгүдек кўрқар экан.

ҚИРҒИЗИСТОНДА

Гиеҳвандлик ва гиеҳфурушликка қарши кураш Халқаро ассоциацияси гиеҳвандликка қарши кураш миллий дасту-рини қўллаб-қувватлаш учун 67 млн. сўм ва 5 млн. доллар ажратди.

ТОШКЕНТ

аэропорти божхонасида эса покистонлик сайёҳ 930 грамм сара қорадори (героин) билан қўлга тушди.

ҲАМОН ОҚИБ КЕЛМОҚДА

Ўзбекистонга ҳамдўстликдаги барча жумҳуриятлар, хусусан, Россиядан ҳамон дайди ва гадолар оқиб келмоқда. Жумҳуриятимизда кейинги икки йил мобайнида ушланган ана шу тоифа кимсалар сони 24 мингдан ошиб кетди.

КАЛТАК ЕДИ

Тошкентда «Интерфакс»нинг мухбири С. Гребенюкни уйининг бўсағасида келтаклаб кетишди. Сал бурун унинг шеригининг бошига ҳам шу кун тушганди.

Киши бошидан қандай ажойиб-ғаройиб
воқеалар кечмайди. Инсон ана шундай воқеа-
ҳодисалардан ўзича хулоса чиқариб яшайди,
тарбияланади. Мен сеvimли газетамизда «Бир
куни» руқни очилганини ва унда турли ёшдаги,
турли касбдаги кишиларнинг бошидан ўтган
қизиқ-қизиқ воқеа-ҳодисалар ҳақида ҳикоялар

Таҳририятдан: таклифни қўллаб-қувватлаймиз ва «Бир кун» руқни остида берила-жак энг кизиқарли, ибратли.

йиб бериб борилишини таклиф қиламан. Таклифни
қеа- болалигимда юз берган ибратли бир воқеани
йди, газетхонлар эътиборига ҳавола қилиш билан
Бир асосламоқчиман.

Марҳабо АҲМЕДОВА
Косон шаҳри

қисқа ва мазмунли хатлар
учун танлов эълон қиламиз.
Танловда барча иштирок эти-
ши мумкин.

Бир кун

ҚОЗОНДАГИ ТОШ

йўқман. Фақат опам секин кулиб қўйгандек бўлди. Жалим чиқа бошлади: «Энди қақирсалар ҳам бормайман!» Овқатнинг хушбўйи ошқозонимни таталай бошлади.

Бир тайт қарасам, оямда
дустурином йиғиштирди-да,
қоса-товоқларни ювиш учун
чиқиб кетди. Қўзларим қўш-
ни хонадаги телевизорда-ю,
қулғим онамда: балки энди
чақирарлар. Қайдаки Улар
энди телевизордан берилаёт-
ган кинони томоша қила бош-
лашди. Охири тақдирга тан-
бердим. Таъқарига қаққатган
киши бўлиб, секингина ош-
хонага ўтдим. Қорним пиёз-
нинг пусти бўлиб кетганидан
шоша-пиша қосани олдим-да,
қозонни очдим. Ие! Овқат
йў! Не қўз билан қўрайки,
топ-тоза ювилган қозон ичи-

да сут сават бостириб қўйи-
ладиган каттакон тош турар
эди. Аввалига тош қаёқдан
келганига тушунмадим. Анг-
лагач, хўрлигим келиб, йиғ-
лаб юбордим. Хуллас, ўша
куни ҳеч ким мendan «ҳол
сўрамади».

Эртасига овқат маҳали
опам нимадир деб жигимга
теккан эди, тарки одат амри
маҳол деганларидек, яна
аччиқламоқчи бўлдим. Лекин
кўзимга қозон ичигади тош
кўриниб кетди. Тишимни ти-
шимга босдим, индамадим.
Уйдагилар ҳеч гап бўлмаган-
дек мийғида кулиб қўйиш-
ди.

Ҳозир ҳам бирор сабаб билан аразлаб қолсам, қозондаги ўша тош эсимга тушади. Ярашиб кетаман.

БУ ДУНЁГА СИҒМАЙ ҚОЛАМАН

Бу хатни юз истиҳола, икки-лашш билан ёзаялман. Шунинг учун уни озгина вақтингизни аямай ўқиб чиқишларингизни илтимос қиламан. Ешим 35 да. 4 нафар фарзандим бор. Турмушимдан нолимайман. Фақат аҳён-аҳёнда турмуш ўртоғим Носирхон Музаффаровга қараб туриб, ич-ичимдан эзилиб юрак бағрим ўртаниб кетади. Чунки... Қайнонамнинг айтишларича турмуш ўртоғим олти ойлик чақалоқ эканликларига полиоелемит касали билан оғирган эканлар. Мана, 36 йилдирки, ўша касаллиқнинг асорати азоб бериб келади. 1977 йили ҳамдард, суянчиқ бўлиш мақсадида, у кишига турмушга чиқдим. Шундан бери уларнинг дардларига баҳоли қудрат малҳам, азоб-уқубатларига шерик бўлиб келаётган эдим. Лекин тақдирнинг шафқатсизлигими ёки яратганининг меҳрибончилигими, билмадим аяган кўзимга чўп тушди. 1989 йили турмуш ўртоғим йиқилиб, оёқларининг сон суяги синди. 3,5 ой гисда қимирламай шифтга термулиб

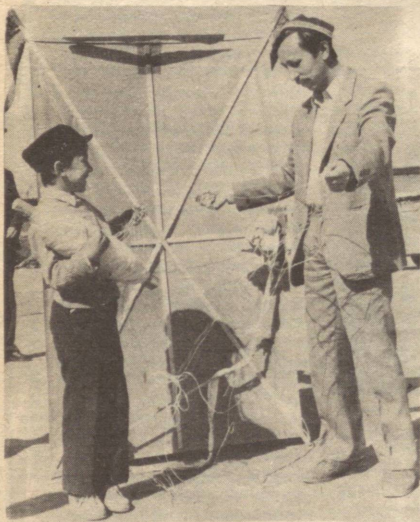
ётдилар. Сал тузук бўлиб қолай
 деганларида, 1990 йил апрели-
 да яна йиқилдилар ва сон суяк-
 лари яна ўша жойидан синди.
 Бу сафар операция қилишди ва 3
 ой касалхонада бир жойда
 ётдилар. Шифохонадан чиқиш-
 ларида шифокорлар (улардан
 чексиз миннатдорман) чап сон
 суягининг ёпиқ синиш оқибати-
 да нотўғри ўсганини айтдилар.
 Илгари, турмуш ўртоғим
 менинг ёрдамимда кўчага чи-
 қиб айланиб келиш имконига
 эга эдилар. Мана 3 йилдирки,
 у киши энди шундан ҳам маҳ-
 рум бўлиб ўтирибдилар. Имко-
 ниятим бўлса-ю етаклаб юриш
 эмас кўтариб юришга ҳам тай-
 ёрман у кишини. Лекин эр киши
 кўча учун яратилган деган гап-
 нинг маъносини кўпчилик тушу-
 нади. У кишининг деразадан

кўчага термулиб ўтиришларини кўрсам, бу дунёга сиғмай кетаман. Бу ёзганларим у киши тортган ва тортаётган азоб-ўқубатларининг бир шингили, холос.

Элимизнинг яхши одамлари! Сизлардан илтимос, чет элди ишлаб чиқарилган ногиронлар аравачасини олишга кўмаклашсангиз. Унинг ёрдамида у кишини ҳеч бўлмаста, кўнига бир маҳал, ташқарига олиб чиқиб соф ҳаводан нафас олишларига имкон яратиб берсам. Сизлардан умрбод миннатдор бўлиб, дуойи жонингизни қилган бўлардим.

Маҳсудахон МУЗАФФАРОВА
713701. Фарғона вилояти,
Марғилон шаҳри,
О. Хузуржонов номидаги кўча,
28-уй, 21-хонадон.

Газета саҳифаланаётганида: «Оила ва жамият» таҳрир ҳайъатининг аъзosi, республика «Наврӯз» жамғармасининг жонқуяр фаолларидан бири, таниқли журналисти Дадаҳон Ёқубов ногиронлар аравачасини харид қилишда «Наврӯз» жамғармаси хат муаллифига ёрдам беражақлигини маълум қилди.

ПАРВОЗИНГ БАЛАНД БЎЛСИН!

Суратчи: Р. АЛЬБЕКОВ

БИР СОАТЛИК КҮЁВ

...Тахририятдан берилган топшириқ ғалати эди: каттагина шахарнинг бир чеккасида яширин фаолият кўрсатаётган исловатхонага «меҳмон» бўлишим буюрилган. Бир қараганда уни махфий деб бўлмасди. Бу макон чўнтаги бакуват, ишратга ўч, фосқ бандаларга яхши таниш. Кўнгли айшни қўмсаган палла ташриф буюрадилар, истасалар бир соатлик, хоҳласалар, бир тўнлик куёвга айланишди. Ҳаммаси сармоёга, ҳимматга боғлиқ. Пул учун ҳар нега ҳозир у нозир канизаклар хизматда бўлишди...

Бегоналардан хавфсирашди, дуч келгани «куёв» қилишни касб тақозолари кўтаравермайдди. Таъқилланган ишда. Текшир-текшири — ортиқча даҳмаза. Кейин чиқими бор... Маҳкамаларга судрашди, энг ёмони, беки-тиб кўйишса, исловатхона бекаси — қўшмачи аёлнинг қулбаси куйгани. Шу сабаб, «нозикроқ жой»да ишлайдиган, дунёда яшашни фақат айшират деб биладиган танишимни гапга солдим. У ҳам осонгина «эрий» қолмади... Мана, ўша ишратхона. Шаҳар чеккасидаги кўпқаватли уйлاردан бири. Йўлларда болалар ўйнаб юрибди, кимдир қаёққадир шоммоқда. Ҳаёт ўз ичиди гўё. Шу хонадонлардан бирида эса «бозор» қизиган, дунё ишларидан беҳабар кимсалар ишрат ботқоғига ботишган. Ҳалолу ҳаромни фарқлаш қийин бўлган қулба...

Эшикни ўрта яшар жувон очади. Ҳамроҳимни таниб ичкарига бошлайди. Қўлида сигарета тутатаётган қиз эса сизга бепарво боқиб, ошхона томонга йўналади. Чоғроқ хонага киримиз. Пала-партиш йиғилган дастурхонда овқат қолдиқлари, бўшаган шиша, пиёз бўлаклари... Эскирган кўрпачада ёнбошлаб ётган қизча ўрнидан турмайди ҳам. У эснаганча бизга бепарво боқади. Қизга қарама-қарши томонда чўккалаймиз. «Бека» теппамизда амримизга тайёр турибди. «Хўш, қанақа овқат буюради? Ичкилик-чи?» «Биз шоянмиз, тушда овқатланганимиз, ичкимиз ҳам йўқ. Шунчаки, Сизни кўриб ўтай дегандик. Опа, овора бўлманг...» Қизлардан бири дастурхонни элга келтиради, тартибсиз сочилган нон ўшоқларини терган бўлади. Ишвали кўзларини узоқламайди. Амримизни куттади.

Хонадаги қизлар ўзгариб туради. Бириси кириб, бириси чиқади. Ҳаммаси бир-биридан гўзал, ёш қизлар. Кийимлари сўнгги русмда. Аммо, нозик бўёқлар тортилган кўзларидека ҳаё йўқ, юзларида бешармлик ифодаси. Сўзлари бепарда, «қочиримлари очикча...» «Қўпдан камнамо бўлдингиз, полвон йигит! Биз бу ерда адо бўлиб... ётибмиз». У ҳам бўш келмайди: «Қутиб ётмагандирсан... Бугун нечасини қабул қилдинг, опоки?». «Опоки» лабини буриб, ноз қилади, қошларини чимиради, нарҳини оширади. «Э-э, бу одамни қаранг, сиз кел-

масангиз мен бечора не қилай? Берган қақангиз бир кунга етмаса...»

Тўрдаги эшик очилади. Биров шошилиб чиқди-ю, ўзини ташқарига урди. Биз томонга қарамади ҳам. «Бир соатлик куёв»ни хурсанд қилган қиз эса хонадан чиқиб, мушукдек керишди. Ҳатто қўлини ҳам юзмади. Биз ўтирган хонага кирди. Салом бергандек бўлдию дераза раҳига ўтириб кўчани томоша қила бошлади. Рўпарасида ётган қиз унга тегишди, уятли сўзларни айтди.

Бека энди шод қиёфада қаршимизда пайдо бўлди. Хона бўшаганди. Шу ердаги исталган канизакни имлаб, ичкарига кириш, кўнгил хушлаш мумкин. Фақат опага тегишли ҳақни бериш керак. Тамом.

ўтирмасди. Шаҳар марказидан ярим миллионга қошона сотиб олаётганини, унинг «хизмати»дан «нозик» идораю ташкилотларнинг қўли узун одамлари ҳам фойдаланиб туришларини гапирар кетди...

Қўнғироқ жиринглади. Гап чала қолди. Опадан кундалик тушумни сўрамоқ пайти. Бека эшикни очди. У ёқдан йигит кишининг овози келди: «Опа, раққоса керак эди, Фалончихон йўқмилар?» «Йўқ, бугун келмади. Бошқаси ҳам йўқ. Анави «дом»даги опадан сўранглар. Қизлари кўп...»

Энди рўпарамда семиздан келган, сочлари калта, ёшгина қиз ўтириб олганди. Исмиди айтди. Сўрамагандим. Қарерда ишлашини сўрадим. Ҳеч ерда ишламас экан, трикчилиги шу ерда. Неча

Ҳамроҳим, боя ўзига тегишиб ўтирган қизни эмас, хона бурчагидан нималардир битилган ўқув дафтарини ва рақлаб ўтирган ориқ қизчани танлади ва бўш хоналардан бирига эргаштириб кириб кетди. Мен қизлар билан ёлғиз қолдим. Яна лабимга сигарета кистирдим. Опа чой келтирди, ва мени сўхбатга тортди. «Қарерда ишлайсиз?» Олдиндан пухта тайёрланган иш берди, ғазнаси лиқ тўла фирма номини тилга олдим. Савдогарлик касбимни эслатдим. Қизларнинг кўзлари ўйнаб кетди. Ҳатто бефарқ ётгани ҳам ўрнидан қўзғолди, «И-э», деб чимирилиб қўйди... «Сиз дорини... чекасизми?» Гўё ҳар куну тегишли юрган одамлардек хотиржам сўради бека. Мен бош чайқадим. «Нариги хонада йигитлар, қизлар чекиётганди. Майли, бир оз қутиб турасиз, йўлдошингиз бўшаб келарлар...»

Бека мени «ўз одами» фаҳм этган, энди тортишиб

ни, қомати ва ёшига қараб белгиланади... Ортиқча ишлагиси келса, у бор ҳўнарини ичкарида — тўшакда намўён қилиши керак. Эриган «куёв» ўшанда қўлига бирон нимани тутқазади.

Узини Н. деб таништирган қиз ошхонага чиқди, Б. исмли қиз ёнимга ўтирди. Елкамга сўянди. Мен қулдонга чўзилиш баҳонасида орамиздаги «дистанция»ни сақладим... У хафа бўлди. Гапи рост бўлса, ўтган йили ўрта мактабни тутатган, ўқишга киролмабди, ишлай деса тайинли юмуш йўқ. Бир таниш дугонаси шу маконга келтирибди. Ҳафтасида уч-тўрт кун «ишлар» экан. Кўнига оддий бир фаррошнинг моюнасини бемалол топади. Баъзан кўпроқ, баъзан озроқ. Табиийки, уйдагиларнинг «бокира» қизи тутган касбдан мутлақо хабарларини йўқ... Б. билан сўхбатимиз чала қолади. Опа «бозор»га «янгилар»ни солади. Узун бўйли, сочлари белга тушган қиз киради. У дарров мақсаддан кела қолади: «Ошангиз дугонам билан бир-бирларига ёпишиб қолдиларми, дейман? 3. жуда уста-да бунақа ишларга. Қўйиб юбориб бўпти...» «Фирмангиз нималар ишлаб чиқаради? Менга нима олиб берасиз?» Бунисининг юзи анча очилган, ёш бўлса-да «тажрибаси» етарли кўринади. «Мен ҳозиргина келдим. Бугун бир мазза... қилай дегандим. Опанинг ўпқони бўлмаса, текинга ҳам...»

Ҳамроҳим чиқади-ю савдолашиш тўхтади. Унинг иши битди. Энди кетшимиз керак. Тахририят топшириғи бажарилди ҳисоби. Аммо бу ҳолда кетиш... нимадир баҳона излаш шарт. Ҳозир бека «ташриф» қоғози билан киради. Мен бирисини танлашим керак. Иш жойимни айт олмайман. Бека «килар» билан «борди-келди» қилишини беҳудуга эслатмади. Улар ўзаро боғланган кучли тармоқ. Ҳар қалай тубанлик, пасткашликдан тоймайдилар. Асли шу топшириқ кераксизлигини энди англаяпман. Ахир икки ўт орасидан... Эшитган не дейди? Ойлали одамман-а? Силлиқина чиқи кетиш мезбонларни гумонга қолдиради. У ёгини худо кўрсатмасин... Бека кирди, менга им қокди: «Кирасизми?» Бош чайқадим. «Менга буларингиз маъқул келмади...» Сал ўтмай хонага узун-қисқа бўлиб саккиз қиз кирди. Бека улардан фақат икки нафарини — нисбатан ёшроғини таништирди: «Булар ҳали мактаб боласи — ўзинида ўқийдилар...» Мен қулдим. «Мактаб боласи» — юзидан баланинг нукиси кетмаган қизчалар кўзларимга ёмон кўриниб кетди. Наригилар майли, буларга бало борми?

ТАХРИРИЯТДАН: мухбиримизнинг ўта нозик бу топшириқни уйдалаб қайтгани — ишлар сип-силлиқ кечди дегани эмас. Аввало, оиласи, бир-биридан ширин фарзандлари, эл орасида етарли обрўси бўлган ходимимизнинг шаънига айтиладиган сўзлар учун биз ҳам қалқон бўла олмаганимиз керак. Шу билан бирга бундай фактлар мавжудлигидан кўз юм-маслигимизни ва шармату жамиятда таъкидланган бу «соҳа» яширин ҳолда яшаб келаётганидан сизни огоҳ этишни лозим қўрдик. Аммо мухбиримиз ушбу репортажни ёзган шаҳар, хонадон ва уй бекасининг номини атайин аниқ келтирмадик. Зеро, репортажда таъкидланганидек, бундай хилват гўшалар исталган кентда топилади. Қолаверса, билгимиз келди: балки ўша шаҳар, уй, хоним Сизга танишдир! Топинг-чи, воқеа қайси шаҳарда рўй берган! Хат эгаларининг исм-шарифини сир сақлаш қафолатини берамиз.

«Кейин... ҳозир йиғилиш бор эди... Бевақтроқ келдик, шекилли». Беканинг юзлари тундлашди. Танг вазиятдан танишим қўтқарди. У ювиниб бўлганди. «Кирасизми?» «Йўқ, бошқа гал, кетамиз!» Одатимни билгани боис эътироз билдириб ўтирмади. Хайрлашдик. Опа ҳамроҳимни озроқ ушлаб қолди. Ҳисоб-китоб қилишган, ташқарига, муёлишга қолдирган улов ёнига йўналди. «Дом» йўлагидан чиқиб кетишнинг ўзи бўлмади. Гўё кўни-кўшилар бари сени бармоқ ниқтаб кўрсатишмоқда. Ахир, қанадан-қанча одам ташриф буюрадиган бу манзил мезбонларнинг касбидан кўпчилик хабардордир? Қўшничиликда сир ётармиди?

Тахририятдан топшириқ олиб, «бир соатлик куёв» сахнасини ўйнаган камина эса бу «корхона»нинг айрим сирларидан воқиф бўлдим. Ёш-ёш қизчаларни бу ерга нима олиб келаётганини сабабини ўйладим. «Энг қадимги касб» — фоҳишаларнинг одат қилган маъсума миллит-дошларимнинг фожиалари, кейинги тақдирлари кўз олдимдан ўтди. Мени бир савол қийнади: хўш, бундай яширин исловатхоналар камми? Буларни бошқа шаҳарларда йўқ деб ким қафолат бера олади? Бундай ишратхоналарнинг жиноятчи унсурлар, пулдор савдогарлар тегишли маҳкамалар билан албатта алоқаси бўлишини инобатга олсак — у кўп яшайди, яна қанча бокира қизларимизни йўлдан уради, бахтига зомин бўлади.

Агарда бутун жаҳонда СПИД отлиқ ўлат томир отаётганини эсласак, ҳаммамизни ваҳима қамрайди. Ахир, махфий бу «корхона»ларни ким назорат қиларди? Бир ҳаромхўр ифлоснинг маризи, фаҳш қўлларининг ахлоқсизлиги, ювуқсизлиги кўпчиликка хавф солмайдими? Биз эса келгинди фоҳишаларни туттиш, келган жойларига ҳайдаш билан бандмиз. Жойлардаги ана шундай «кичик корхона»лар — кимларгадир текин бойлик манбаи — ишратгоҳлар эътиборимиздан четда қолмоқда. Била туриб индамаймиз. Эшитсак-да, сукутдамиз. Ахир улар ҳам миллитнинг бир бўлаги, ҳамроҳларимиз. Кексаларнинг бир ҳаромга юзи тушган одамнинг омади қайтади, деган ибратини унутмайлик. Бунда ювуқсизларга рўпара бўлиш учун махсус топшириқ олиб, артист бўлиш шарт эмас. Уларга кунда дуч келмаймиз деб ўзимизни алдаб яшамайлик, биродарлар...

Рўзимбой ҲАСАН,
«Оила ва жамият»
мухбири

Туркияда ўзбек миллий фольклор «Томоша» театр-студиясининг жамоаси — болаларини олиб кетаётган автобус аварияга учради. Шу муносабат билан муҳбиримиз театр-студиянинг бадий раҳбари Нодира ҚУРБОНОВАга бир неча саволлар билан мурожаат этди.

«ТОМОША»:

ФАЛОКАТ ТАФСИЛОТЛАРИ

— Бу нохуш воқеа тафсилотларини айтишдан аввал «Томоша» гуруҳи ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз!

— Театр-студиямизнинг ташкил этилганига тўрт йил бўлди. Республика Болалар жамғармаси раҳбарияти иқтидорли болалардан жамланган гуруҳимизга эркин ижод қилиши учун тўла шaroит яратиб берган. Шу-шу «Томоша» нафақат республикада, қўшни жумҳуриятлар, ҳатто хорижда ўтган кўплаб тадбирларда фаол иштирок этиб келмоқда. Хусусан, болаларнинг Голландияда ўтган халқаро фестивалида совринли ўринни олган.

— Нега у театр-студия деб аталади?

— Сабаби оддий: болаларимиз нафақат ашула айтиб, рақсга тушишади, балки спектакллар ҳам намойиш этишади. Репертуаримизнинг асосий қисмини ўзбек халқи оғзаки ижодига мансуб асарлар ташкил этади...

— Туркияга қандай тадбирда иштирок этиш учун борган эдингизлар?

— Жамоамиз Болалар театрларининг 18—20 апрель кунлари Антесия шаҳрида ўтказилган 11 — Халқаро фестивалига таклиф қилинган эди. Бу таклиф бизни жуда қувонтирди, аммо иқтисодий аҳволимиз ўзингизга маълум — сафар ҳаражатларини ўзимасига оладиган ҳомий қидиришга мажбур бўлдик. Олмалик ва Бекобод шаҳарларидаги икки автокорхона ҳамда «Ташоблархитектура»га қарашли кичик корхона жамоаси бизга ёрдам берадиган бўлди.

— Истамбулда Сизларни қандай қўтиб олишди?

— Жуда яхши қаршиладилар. Қўналгадан махсус автобусга ўтириб, фестивал ўтказилган Антесияга йўл олдик. Йўл узоқ — 12 соатдан мўлроқ юришимиз керак экан. Уч ҳайдовчи беришди. Бекатларда тўхтаб, текин нонушта қилдик. Ҳамроҳларимиз — туркиялик хонимлар ҳам жуда серилтифот эканлар.

— Фалокат қачон рўй берди?

— Чошгоҳ маҳали. Кўпчилик уйқуда эди. Автобус ўртача тезликда кетиб борар, ёмғир томчилаб турарди. Нимадир «тақ!» этди-ю, улкан машинамиз силтаниб кетди. Асфалт нам эмасми, автобус ҳайдовчига бўйсунмай қолди. Йўлнинг бир томони тубсиз жарлик, иккинчи чети эса улкан қоя-тоғ эди. Менимча, ҳайдовчи ягона имконини ишга солиди — машинани жон-жаҳди билан тоғ тарафга бурди. Автобус орти билан бориб қояга урилди ва ёнига ағдарилиб тушди. Хушимни йиғиб айтган биринчи сўзим «Досто-он!» деб ҳайқириб бўлганлигини эслайман. Ассотон Убайдуллаев жамоамизнинг энг кичик, энг талантлив аъзоси эмасми, кўпроқ унга ҳавотирланибман, шекилли. Ҳамма ёқ қон, ойна синиклари. Шу ўринда болаларимизнинг батартбилигига қойил қолганлигини айтишим лозим. Каттароқлари кичикроқларини суяган, кўтарган, ёрдам берган, юпатган. Автобусдан аввал болалар олиб чиқилди. Театр-студиямиз хореографи Мукаррам Ҳасановага раҳматлар айтишим керак. У киши ўзи жароҳат олганига қарамай, беҳуш ётган Қахрамонжоннинг тезроқ шифохонага жўнатилиши учун кўп елиб-югурди. Қахрамон Убайдуллаев автобуснинг охирида ухлаб келаётган эди. Энг оғир жароҳат унинг чекига тушди... Менга ўша манзарани эслаш жуда оғир. Турк дўстларимизнинг ёрдамида Қахрамонни дарҳол шифохонага жўнатдик. — «Тез ёрдам» ҳам етиб келгандир! — Қолганларга ҳам тез тиббий ёрдам кўрсатилди. Аммо севимли укамиз, ажойиб созандамиз Қахрамонжоннинг ҳаётини сақлаб қолишнинг иложи бўлмади. Шифокорларнинг айтишича,

уни операция столига ётқизишга ҳам улгуришмабди. Бош чанаги қаттиқ лат еган экан.

— Бошқа қурбонлар бўлмадики?

— Афсуски, бўлди. Автобуснинг охирида ўтириб келаётган ҳайдовчи билан бир турк аёли ҳам ҳалок бўлганини айтишди.

— Шунга қарамай, сахнага чиқибсизлар деб эшитдик! — Бола барибир бола-да. Айримларининг ўт-бети лет еганига қарамай, ҳаммаси сахнага чиқмади деб туриб олишди. Қарасак, бўлмайдиган. Нойлоб рози бўлдик. Бу чиқишимизни ўзимизча, Қахрамонжоннинг хотираси-

га бағишладик.

— «Томоша»нинг бошига тушган фожиадан маҳаллий аҳоли хабар топган бўлса керак!

— Уша кунлик бу воқеа бутун Туркияга маълум бўлган экан, десам хато қилмайман. Радио, телевидение, кундалик газеталар таъзияномалар беришди. «Янгиликлар» газетаси эса биринчи саҳифасини буткул шу фожиага бағишлади. Шу сабаб бўлса керак, томошабилар болаларимизнинг чиқишларини кўзларида ёш билан олқишладилар. «Тақдир, хоним, тақдир» деб кўнгил сўраб келувчилар кўп бўлди...

— Бошқа болаларнинг аҳволи қандай? Оғир жароҳат олганлар қанча!

— Оғир тан жароҳати олганлар йўқ. Икки бола энгил жароҳатланган эди, эрта-индин шифохонадан чиқади. Қолганлар соппа-соғ.

— Сўзимнинг охирида Қахрамонжоннинг оиласига, қариндош-уруғларига бошларига тушган бу мусибат муносабати билан яна бир марта чуқур ҳамдардлимизни изҳор қилмоқчиман. Оллоҳдан уларга сабр-бардош тилайман.

— Биз, «Оила ва жамият» меҳнат аҳли ҳам ўшбу ҳамдардликка қўшилишимиз.

Жонқобил ЖУМА

ЯРИМ ТУНДАГИ СУҲБАТ

Москва. Қиш. Ярим тун. Етоқхонанинг тамаки тутинига тўлган ним қоронғу ҳужраси. Дастурхон тўла таом. Бўшалган ва бўшаланган шишалар. Ғала-ғовур гурунг. «Озгина ич», — деб қистайди менга Дима. «Иложим йўқ», — дейман. — Ошқозоним чатоқ. У ноумид қўл силтайди. Бир нуқтага тикилганча жим бўлиб қолади. Сўнг беҳосдан сўрайди.

— Қулман, сен отангни эслай оласанми?

Ҳайрон бўлман. Тушунолмайман саволни. Отам билан бир умр бирга яшаган, яшаётган бўлсам, нега энди уни эслай олмаганим керак? Дима, гапнинг тўғри дегандек бош чайқайди. Бўш шишага ғамгин қараб қолади. Ёнидаги Юрага юзланади:

— Сен-чи? Сен ўз отангни эслай оласанми, Юра?

Юра лабидидаги сигаретни босиб-босиб тутатган: — Қиёфаси аниқ эсимда йўқ, — дейди. — Лекин уни охириги марта қай ҳолда кўрганим кўз олдимда турибди. Кўм-кўк чимзордаги ёлғиз оёқ йўлдан барваста киши кетиб борарди. Кўлида тўрхалта. Тўрхалтада уч-тўртта бодиринг. Икки шиша ароқ. Мен унинг изидан қараб қолган эдим. Ўшанда,

отам бизни ташлаб кетганида уч ёшда эканман.

— Бас! — деб ҳайқиради ва ўридан туриб кетади тўртинчи даврадошимиз — Володя. — Юракни эзиб юбординглар!.. Ароқдан куй!.. Ичишади.

— Шу топда хонага отанг кириб келса, нима қилардинг? — деб сўрайди Дима Володядан.

— Нима қилардим? — деб совуқ кулимсирайди кайфи оша бошлаган Володя. — Нима қилишни ўзим билардим!

У дастурхондаги узун ош пичоқни олиб, бор кучи билан столга уради. Пичоқ санчилиб қолади.

Уртага оғир, жуда оғир сукут чўкади. Кимдир уф тортади. Кимдир хўрсинади. Жимликни Дима бузади. Қадаҳларни тўлдириб, ўридан туради.

— Келинглр, ўшбу қадаҳни Қулманнинг отасининг соғлиги учун, дундаги барча болаларвар оталар учун ичамиз.

Улар — жаҳонга машҳур «Комсомольская правда» газетасининг уч мухбири тик турганча қадаҳни сипқоради.

Қ. ОЧИЛ

ЭЪЛОНЛАР

34 ЕШДА

Бухорода яшайман. Ешим 34 да, бўйим 1 70 см. Истагим, 30 ёшгача бўлган меҳнатсевар, ақлли аёл билан турмуш қуриш. «Оила — 30» га деб ёзинг.

24 ЕШДА

Қорақалпоғистонда яшайман. Ешим 24 да. Турмушга чиқмаганман. Ота-онам билан тураман. Пазандалиқини, озодаллиқини ёқтираман. Болаларни жон-дилимдан сева-

ман. Еши 30 дан ошмаган вафодор йиғит билан турмуш қуриш ниятим бор. 1 та фарфандлик бўлса ҳам майли. «Оила — 31» га деб ёзинг.

ТАБРИК

Онамиз — Ёқутхон Олимжон қизим, ва отамиз — Абдурахимбек Одилбек ўғлини 10 майда нишонланадиган туғилган кунлари билан табриклаймиз. Уларга узоқ умр, сўхат-саломатлик тилаймиз. Ўғил-қизлари. Тошкент шаҳри.

Қимматли ва меҳрибон

онажонимиз — Мамлакат Мирзақошимованинг муборак 64 ёшлари билан қутлаймиз. Бахтимизга доимо соғ бўлсинлар! Қизлари.

Рафиқам Маҳбубахон ва қизим Нилуфар! Сизларни туғилган кунларингиз билан табриклайман. Бахт-иқбол тилайман. Жўра Қодиров. Қибрай тумани.

Мен учун азиз бўлган йиғит яқинда 25 ёшга тўлади. Рўзномангиз орқали самимий табригимни етказсангиз ўзимни бахтиёр ҳисоблар.

дим. Унинг қалбини муҳаббат тарк этмасин дейман. Раъно. Бўстонлиқ тумани.

Муҳтарама волидамиз Маърифатхон Ҳамзаевани 45 ёшлари ва падари бузрукворимиз Амирхон Ҳамзаевни табаррук 50 баҳорлари билан чин юракдан қутлаймиз. Фарзандларингиз. Пайариқ тумани, Наримонов қишлоғи.

Отамиз Дамин Маматов 57 ёши, меҳрибон онамиз

Марзия Маматова 50 ёшини қаршилайдилар. Шу муносабат билан биз уларни муборакбод этамиз ва мустақкам соғлиқ тилаймиз. Фарзандлари. Қашқадарё вилояти, Чирокчи тумани.

Отамиз Абдумутал Ризоқуловни севимли газетамиз саҳифаси орқали қутлуг 40 ёшлари билан табриклаймиз. Бахтимизга доимо соғ бўлсинлар! Фарзандлари. Тошкент шаҳри.

СИЗ ҚАНДАЙ ОТА-ОНАСИЗ?

Сиз яхши ота-онасизми, тарбиячи деган муқаддас бурчни яхши адо эта-псизми? Бундай мулоҳазаларга ижобий жавоб — 2 балл, «баъзида» — 1 балл, инкор жавоби учун — 0.

1. Тарбия мавзусидаги эшиттиришларни, мақолаларни кузатиб борасизми? Шу мавзудаги китобларни ўқиб турасизми?

2. Фарзандингиз номақбул иш қилиб қўйди. Шундай пайтда унинг бу ҳаракати Сизнинг тарбиянгизнинг мақсули эканлиги ҳақида ўйлаб қоласизми?

3. Сиз болалар тарбияси масаласида ўз умр йўлдошингиз билан ҳам-фикрмисиз?

4. Фарзандингиз ўз ёрдамини таклиф қилса, сиз ҳатто ишингиз тўхтаб қолса ҳам, унинг гапига қулоқ соласизми?

5. Сиз буйруқ ёки таъқиқни энг зарур ҳолатлардагина қўлайсизми ёки?..

6. Узвийлиқни асосий тарбиявий принциплардан бири деб биласизми?

7. Болани қўршаган муҳит унинг тарбиясига катта таъсир қилади деб ҳисоблайсизми?

8. Физкультура ва спорт боланинг ҳар томонлама камол топишида муҳим аҳамият касб этади, деб биласизми?

9. Боладан зарур нарсани буйруқ бериб эмас, сўраб оласизми?

10. «Менинг вақтим йўқ» ёки «тўхта, ишимни тугатиб олай» қабилидаги гаплар билан боладан узоқлашиш Сизга ёқадими?

6 очкодан камлар: ҳақиқий тарбия ҳақида Сиз жуда жўн тасаввурга эга-сиз. Ҳар қалай, ҳечдан кўра кеч деган мақолга амал қилиб, бу соҳадаги билимингизни оширишингиз керак.

7 дан 17 очкогача: сиз тарбияда йирик хатоларга йўл қўймайсиз. Шундай бўлса-да, ўйлаб кўрсангиз яхши бўларди. Иложи бўлса, дўстларингиз ва ишлаб чиқариш муаммоларини унутиб, дам олиш кунларини кўпроқ болаларга ажратсангиз.

17 очкодан юқори: сиз ўз ота-она-лик бурчингизни тўлиқ бажаряпсиз.

КИМ ОЛАДИ-Я...

Суратчи: О. ШЕМАКОВ

ҚИЗ УЗАТИБ БОРГАНДА

Абдуллоҳ ибн Жаъфар ўз қизини кўёвга узата туриб, бундай деган: «Рашқдан эҳтиёт бўл, чунки рашқ — талоқ қалити ҳисобланади. Менинг сенга насиҳатим, эрингга кўп таъна қилаверма, чунки таъна нафратни келтириб чиқаради. Сен ўзингга зеб беришинг керак, бунинг энг яхшиси сурма бўлади, ўзинг-ни поклаб юришинг керак, поклайдиган нарсаларнинг энг яхшиси сув бўлади».

Омир ибн аз-Зариб ал-Ад-воний ўз қизини биродарининг ўғлига узатаётиб, қизининг онаси — хотинига

бундай деган: «Қизингга буюр, сафарга чиқса, ҳеч маҳал сувсиз чиқмасин, чунки сув баданининг юқори қисмини гўзал, паст қисмини тоза қиладиган нарса. Қизинг ҳеч маҳал эри раъйига қаршилиқ қилмасин, чунки бахт-саодат ҳамжиҳатликда бўлади».

Араблардан бири қизига никоҳ кечаси айтган: «Эрингга чўри бўлсанг, у ҳам сенга қўл бўлади. Эринг билан муомалада латофатли бўлгин, бу ҳар қандай сеҳрдан ҳам ўстун. Доимо сувни ишлат, чунки сув хушбўйликнинг энг асосийи саналади».

«Жавоҳирнома»дан.

Дераза

БОТҚОҚ

Ўз вақтида собиқ КГБ билан ҳамкорлик қилган сиёсатчиларнинг сирини очиш, Литвада оддий ҳодисага айланиб қолган. Сал бурун жумҳурият ноиб В. Чепайтиснинг исм-шарифи тилга олинган бўлса, энди собиқ бош вазир, ноиб Казимере Прунскене ва машҳур файласуф Йокубас Миниявичюс ҳам сотқинлар рўйхатида бўрлиги маълум бўлди. Шўро замонидида КГБнинг ботқоғига ботмаган арбоб қолдимикин?...

МИСТР «ПАНЧ» ҚАЗО ҚИЛДИ

Газет-журналлар фақат Ўзбекистонда эмас, ривожланган мамлакатларда ҳам ёпилмоқда. Англияда чиқадиған ҳажвий журнал 150 ёшда жаҳон айвонидан кетди. Иқтисодий танглик жаҳоннинг энг қизқарли ва навқирон мажалласини ўз қомига тортди.

АВВАЛ ЗЎРЛАГАН

Ростовда 53 кишининг ёстиғини қуритган қотил устидан бошланган суд давом этмоқда. Қотил Ўзбекистонда ҳам фаолият кўрсатган ва бир неча оғир жиноят зўрлаб, сўнг қийнаб ўлдирган. У қўйилган барча айбларни тан олди.

М. С. ГОРБАЧЁВ ПУЛИНИ ОЛОЛМАДИ

М. С. Горбачёв Русиянинг Ташқи иқтисодий алоқалар банкидаги ўз маблағидан бир оз валюта олиб, хайрия ишлари учун сарфламоқчи эди, ололмади. Банк мутасаддилари унга, ҳар кун киши бошига 500 доллардан зиёд беролмаслигини айтишди. Михаил Сергеевичнинг ҳақли қилди ва... Японияга жўнаб кетди. Қўшимча маблағ топиш учун.

БУШНИНГ ТЕХАСДАГИ ХОНАСИ

Амрико президенти жаноб Жорж Буш Вашингтонда яшагани, Мэн штатида ўй-жойи борлигига қарамай, Техас штатида «истиқомат қилаётгани» маълум бўлди. У солиқ варақасига айнан шундай деб ёзган. Зеро, бу қонуний. Чунки Техаслик бўлиш учун у ердаги меҳмонхонадан битта хона олиб қўйилса бас. Шундай қилиб, Буш жаноблари анча-мунча маблағини солиқдан чегириб қолган ва бу ҳам қонуний.

ХАРРЕСНИНГ ЎЛИМИ

Амриколик Харрес 13 йиллик тортишувлардан сўнг, ўлимга ҳукм қилинди. У 70-йилларнинг охирида икки ўспирини ваҳшийларча ўлдирган эди. Харрес Сенквентин қамоқхонасидаги махсус хонада газ билан заҳарлаб ўлдирилди. Бу Амрикода сўнгги чорак аср мобайнида ижро этилган ягона ўлим ҳукми.

ЎРИСЧА «ЎҒРИЛИК»

Ярославда юз берган ҳодиса кўпчилики ҳайратга солди. Машинада 1 млн. 200 сўмни қолдириб, навбатдаги тушимни олиш учун магазинга кириб-чиққан инкасаторнинг (пул йиғувчи) оғзи очилиб қолди. Машина ҳам, унда ўтирган шофёр ҳам йўқ эди. Бутун шаҳар оёққа турди. Йўллар бекитилди ва машинани кутилмаган жойдан топишди. Хайдовчи ҳам, пулар ҳам жойида эди. Шофёр бир оз отиб олган экан-у, кайф устида шаҳар айлангани чиққан экан.

ҒАРБОНА ҲАЁТ

Англиялик Сюзанна хонимнинг бел қисми («нозик жойлари») Ллойд фирмаси томонидан бир миллион франкка сўғурта қилинган. Сюзанна хоним аёлларнинг ички кийимларини реклама қилади.

Ўзининг нозик жойини 2 миллион франкка сўғурта қилдирган бошқа бир жаноб реклама пайтида оғир аҳволда қолганлигини айтди. Маълум бўлишича, бир аёл унинг белидаги қалта иштонини тишлари билан ечиб олган экан.

Александр Корчёнов катта футболга Қозон шаҳрининг «Рубин» жамоасидан кириб келган. 1973 йилда Тошкентнинг «Пахтакор» жамоасига қабул қилинди. Аммо кун қисқа, пешонасига футболга бўлган муҳаббатнинг ширин-ширин қувончлари кўп ёзилмаган экан. 1979 йил 11 август кун Тошкент қўналғасидан кўкка кўтарилган баҳайбат тайёра уни ҳам ерга қайтариб бер-

мади. Уша пайтда Александр 30 ёшда эди. «Пахтакор» сафиди 120 бор майдонга тушиб, рақиблар дарвозасига эндиgina уч марта тўп киритишга улгурган эди.

Айни кунларда Александрнинг ўғли Саша ўзининг 20 ёшини қаршиламақда. Футболчиға шон-шўҳрат, қўш-қўш мукофотлар келтиради-ган ёш бу аслида.

САША КОРЧЁНОВ: ОТАМ ҲУЖУМЧИ БЎЛИШИМНИ ИСТАРДИ

— Саша, янглишмасам, сен ҳужумчи эксансан!
— Шунароқ.
— Рақматли отам майдоннинг қайси бўлагига ўйнаганини биласанми!

— Отам ярим ҳимояда ўйнаган. Аммо мен учун ҳимоя чизиги негидир бошқача туюлади. Тўғрироғи, эпломасам керак. Ҳимояда турганидан кейин каттароқ гавданг ҳам бўлиши шарт. Чунки рақиб ҳужумчилари тезлик билан келиб сени туртиб йиқитиб ўтиб кетаверса, оқибати яхши бўлмайди. Менинг жуссамни кўриб турибсиз-ку. Унчалик бакувват эмасман.

— Бунинг учун киминдир айбламоқчимсан!

— Йўқ, фақат футбол иш-қибозлари мени тўғри тушунишсин, мабодо отамдай ўйнолмасам, кўнгиллари ранжимасин. Отам ҳалок бўлганда 7 ёшда эдим. У кишини яхши эслайман. Менга келажакда ҳужумчи, тўпурар бўлишим кераклигини кўп ўқитардилар.

— Отангдан сенга майдонда керак бўладиган бирор нарса эсдалик қолганми!

— Мен эсимни таний бошлаганимда у кишининг кийимларидан биронтасини ҳам кўрмадим. Қим билади, балки «Пахтакор»нинг машғулотлар уйида қолиб кетгандир ҳаммаси.

Нормурод МУСОМОВ

Муаллиф сурати

Набижон БОҚИЙ — 1956 йили Фарғона вилояти, Боғдод туманидаги Чуваланчи қишлоғида туғилган. Тошкент Давлат докторлфунунининг журналистика куллийтини тамомлаган. «Ешлик», «Мустум» журналларида ишлаган. «Бир муҳаббат қиссаси», «Қатлнома» ҳужжатли қиссаларининг муаллифи. Моҳир таржимон.

ИБРОҲИМБЕК ҲАЛИ КЎПИМИЗНИ БОҚАДИ

— Ҳурматли Набижон, Тошкентдан кетганингиздан кейин гап-сўзлар кўпайди. Биров ундай дейди, биров бундай, қайсисига ишонишимам билмайсан. Аввало, қаерда яшаётганингизни айтсангиз!

— Душанба шаҳрининг жануб томонида Кўктош тумани бор. (30-йилларда Лақай-тожик тумани деб юритиларди). Кўктошда асосан лақайлар истиқомат қиладилар. Утган йили Тожикистон Адлия вазирлиги томонидан рўйхатга олинган «Лақай овози» жамиятининг (раиси Бўри ака Қороев) қароргоҳи ҳам ўша ерда. Мен ўша тумандаги Ҳасанобод деган қишлоқда, Дўстмурод ака Қурбоновнинг меҳмонхонасида икки йилдан буён яшайман. Дўстмурод ака яхши одам, яхши одам бўлгани учун ҳам у кишининг Сирожиiddин Сайиди, Ёқубжон ака Хўжамбердиев, Асқар Маҳкам каби биродарлари бор...

— Тоғда яшаш қийинлик қилмаяптими?

— Мен ҳеч қачон яшашнинг ғамини емаганман. Яшаш ҳамма жойда оғир бўлади, деб ўйлардим. Лекин ҳамма жойда бу қадар расво бўлади, деб ўйламагандим.

— Ҳар ҳолда, муқим ўтириб ишласа бўлар!

— Афсуски, бир жойда муқим ўтириб ишлашнинг иложи бўлмапти. Ростини айтсам, пулим тугади. «Қатлнома» ё «Иброҳимбек кўрбоши» нашр этилгунча, ҳамма ишни йиғиштириб қўйиб газет-журналларга мақола ёзиб, тирикчилик қилсам керак, шекилли. Эҳтимола, Қўйлуқдаги мардикор бозорига йўл олсам ҳам, ажаб эмас. Мардикорчилик — мен учун синашта касб.

— «Қатлнома»ни ташналик билан ўқиди. «Иброҳимбек кўрбоши» ҳам ушундай ҳужжатли қисса бўладими!

— Шундай.

— Ҳажми-чи!

— Мухтасаргина, аниқроғи кичкинагина демоқчиман. Бироқ ишларнинг

асосий қисми олдинда турибди: «Қатлобод» номли йилнома, солнома ёзмақчиман, қоралама нусхаси қоғозга туширилган.

— Китобларингизни нашр этишни мўлжаллаясизми?

— Қоғозга қирон келган шу кунларда китоб нашр этиш ҳам машаққатга айланди. «Қатлнома»ни қачонлардир Ғафур Ғулом нашриёти босмадан чиқарса керак. Аммо бу давлат нашриёти таклиф этаётган қалам ҳақи «тутун пулига» аранг етиши мумкин, холос. Менимча, ҳозир ёзувчининг меҳнати га нисбатан мардикорнинг меҳнати қадрлироқ бўлса керак. Давлат нашриёти таклиф қилаётган ҳақ китоб ёзулгунча инсофли дўстларимдан олган қарзларимни тўлашга етмайди. Начора, мустақиллик меваси аччиқ бўлади, деган маънода шундай қилинаётгандир балки. Оч-наҳор юрсам ҳам мустақил бўлганимиз яхши. Менимча, иқтисодий мушкулотлар етмиш тўрт йил давом этмайди. Етмиш тўрт йиллик коммунисттик зулмга тоқат қилган киши бир-икки йиллик қимматчиликка чидаса керак. Лекин, одам бу дунёда фақат иродасини синовдан ўтказиш учун яшамайди. Сафсата сўқини биладиган жаноблар бу тўғрида ҳам ўйлаб кўрсалар чакки бўлмасди.

— Албатта, бир кун келиб бу муаммоларнинг ҳаммаси бартараф этилади. Бу аниқ. Муҳими, Мухаммад Иброҳимбек ҳаётини жиддий ўрганиб, тўғри иш қилдингиз. Айтнинг-чи, энди унинг шахсиятига қандай қараясиз?

— Ҳеч шак-шубҳасиз, Мухаммад Иброҳимбек — эл-юрт озодлиги йўлида курашган ва бу йўлда жонини фидо қилган улуғ зот. Илоҳим, шаҳиди бодимизнинг жойи жаннатда бўлсин! У зинҳор-базінҳор мусулмонларга ҳам, Анвар пошшога ҳам ҳиёнат қилмаган. Лекин Қобулга қочиб кетган амир Олимхон ҳаёт-мамот кураши кетаётган пайтда 1922 йил Иброҳим-

бек билан Анвар пошшонинг ўртасига ихтилоф солади. Яъни, «Мужоҳидлар қўшинининг маълум қисми сенинг измингда бўлсин, ислом лашкарига кўмондонлик битта Анвар пошшонинг қўлига топширилмасин! Акс ҳолда, у ўрисларни ҳайдаб юборади-ю Бухоро тахтини ўзи эгаллаб олади!» деган мазмундаги хатларни унга хуфёна жўнатиб туради. «Олим ҳўкизи»ни юрт озодлиги эмас, тахт қайғуси қизиқтирарди. Натижада, Шарқий Бухородаги халқ ҳаракати ягона кўмондонлик остида бирлашолмади. Иброҳимбек қўл остидаги қасоскорлар ўз ҳолича ҳаракат қиладилар. Охири, Иброҳимбек Олимхонга ишониб, жуда катта хато қилганини англаб етади. Унинг қачон, қаерда қатл этилганини билмоқчи ва бошқа саволларга жавоб олмақчи бўлсангиз, «Иброҳимбек кўрбоши» ҳужжатли қиссамизни ўқиб, жавоб топасиз; мен ҳозир гапни айтиб қўйсам... Бу ёғи бозорчилик!.. (Нақадар пасткашлик). Айтмоқчи Иброҳимбек Шўро ҳўкумати га таслим бўлаётган пайтда Муқим командир деган маҳаллий болшавойга: «... сен мени

сарлар деган қора тамға ёпиштирилган. Ҳақиқатан шундай бўлганми ёки...

— Болшавойлар — қизил аскарларнинг йўлбошчилари эди. Қизил аскарлар эса уларнинг кўрсатмаларини ижро этардилар. Демоқчиманки, қизил аскарлар ҳамма ишни бевосита йўлбошчиларнинг топшириғига мувофиқ ҳолда амалга оширишарди. Масалан, «босмачилик» даврида каллақасарликни илк бора болшавойлар ўйлаб топишган ва амалга оширишган. Бунга амин бўлиш учун комфирка архиви ҳўжжатларидан мисол келтираман.

1925 йил 30 июл куни Тошкентда Ўзбекистон Коммунистик (болшавойлар) фирқаси Марказий кўмитасининг хуфёна мажлиси бўлди. Мажлисда: «Босмачиларнинг раҳнамоларини — Иброҳимбекни, Раҳмон додхони, Исмати жисмонан йўқ қилиш учун бизга ўз хоҳиши билан таслим бўлган ишончли йигитлардан махсус гуруҳ тузилсин», деган қарор қабул қилинади. ОГПУнинг Урта Осиёдаги ваколатли ходимлари Бельский ва Берман имзо чеккан бу қарор Душанба шаҳрига (комфирка идорасига) жўнатилади. Маълумки, у пайтлари Тожикистон мухтор республика бўлган эди. Хуллас, мухтор республиканинг комфирка Марказқўми Инқилобий кўмитага ўз навбатида кўрсатма беради. Инқилобий кўмита эса Душанба, Кўлоб, Қўргонтепа вилоятларида ҳарбий ҳолат эълон қилади. Бундан ташқари, XIII корпус ўқчиларига мурожаат этилади. Яъни «Иброҳимбекка бир кун ҳам омонлик йўқ!» деган шиор ўртага ташланади. Сўнг, «Кишилар онига сингдирилган ғоя моддий кўчга эга бўлади» (В. И. Ленин ибораси). Яъни, болшавойларнинг кўрсатмаси амалга оширилади:

«1925 йил 13 августга ўтар кечаси Олмабулоқ қишлоғида қизиллашган *уч йигит ўзбек кўрбошиси Исмаббекиннинг бошини кесиб олишди. 14 август куни Исмаббекиннинг кесилган боши Кўлоб гарнизонига келтирилди ва уни танийдиган кишилар бу бош Исмаббекинни эканини тасдиқлайдилар»

Тожикистон Инқилобий кўмитаси 1925 йил 16 август куни мажлис қилад ва «Исмаб кўрбошининг бошини кесиб келтирган уч йигитнинг ҳар бирига беш юз тиллодан мукофот бериш тўғрисида» қарор қабул қилад. Мукофотлаш жараёни тантанавор тарзда ўтказилади: таёқ унча сўқиб олинган Исмаббекиннинг бошини қизил аскарлар қишлоқма-қишлоқ кўтариб юришади, митинг уюштиришади... Бундай ваҳшийликдан ғазабланган Иброҳимбек ўрисларга сотилган йигитларнинг қишлоғига ўт қўйиш тўғрисида фармон беради. Болшавойларнинг ҳўйла-найранги туфайли 1925 йил куз фаслида Шарқий Бухорода олти йилдан бери давом этаётган миллий озодлик ҳаракати ичидан бузилиб, фуқаролар урушига айланиб кетади. Умуман, болшавойлар доим миллий озодлик ҳаракатини ичидан айнитиб, қотиллик, биродарқушлик томон буриб юборишга миялардилар; бу борада махсус дастур ишлаб чиққан эдилар. Минг афсус, болшавойлар ўзларининг ёвуз ниятларига эришадилар.

— Иброҳимбек шўроларга ўз хоҳиши билан асир тушиб, афв этилишидан умид қилганми йўқми!

— Дарвоқе, Иброҳимбек тергов чоғида: «Мен бир ҳўкуматнинг ёмон, қочиб кетган фарзанди эрдим. Фарзанд ҳарчанд ёмон бўлмасин, ота-она анга меҳрибонроқ бўлур. Умид этаманки, маоф этсалар деб» деган эди. Шундан сўнг Шўро ҳўкумати уни қатл қилади. Мен ҳам муштарийларимиз каминани «маоф этсалар деб умид этаман»...

Тўлқин ҲАЙИТ сўхбатлашди

ҳўкуматга элиб берсанг борми, ўлим ҳам етти пуштингни боқади», деган эди. Охири, Иброҳимбек Муқим воситалигида таслим бўлади. Хуллас, Иброҳимбек ҳали кўпимизни боқади.

— Иброҳимбекиннинг оиласи, болачақаси бўлганми!

— Худди шундай савол 1931 йил 8 август куни тергов пайтида Иброҳимбекиннинг ўзига ҳам берилган. Бироқ, бу саволга терговчи аниқ жавоб ололмаган. Иброҳимбек, иккита синглиси бор эканини, иккови ҳам турмушга чиққанини (куёвларининг исми шарифини) айтади, холос. Дарвоқе, учта хотиним бор, деб иқроор бўлади. Боя Тошкентда сиз тўғрингизда турли гаплар юрибди, дедингиз. Бу гаплар шу ишларим билан боғлиқ эмасми?

— Мен сўрайми, сўрамайми деб, иккиланиб тургандим. Ранжитсам узр. Рафиқангизнинг Иброҳимбекка қариндош эканлиги ростми! Ҳамма шунақа дейди.

— Афсуски, ёлгон. Иброҳимбекиннинг қариндош-уруғини Шўро ҳўкумати қириб ташлаган экан.

— Углини Афғонистонга ўтиб кетган дейишади-ку!

— Фирқа архивларида унинг ўн тўрт-ўн беш яшар ўғли борлиги алоҳида қайд этилди: ўша ўғли 1926 йили оналарининг қаватида Афғонистонга муҳожирликка кетади. Афсус, ҳўжжатлардан унинг изини тополмадик. Чамаси, Шимолий Афғонистонда яшайдиган собиқ муҳожирлар орасига бориб келиш лозим. Бу борада яна қатор ишларни режалаштириб қўлганман. Е насиб дейдилар! Қўра-миз.

— Сўхбат баҳона яна бир саволимизга жавоб берсангиз. Маълумки Иброҳимбек тўдаларига ҳам каллаке-

МЕХРДОД МЕХРИН

ҚАЗО ВА ҚАДАР

Хар гал Вилхелм иккинчи бир сиёсий масалага дуч келганда вазирларига шундай дер эди: «Қазо ва қадарни унутамиз!» Илло, қазо ва қадарнинг сўқир кучига эътиқод қўйган ёлғиз Вилхелм эмасди. Инсонлар қадимул айёмдан қазову қадар — тақдири азалга мўътақид (эътиқодли) ўла, унга кўпроқ қурбонликлар келтирганлар. Ҳамиша ана шу турғун ақида таъсирида бўлмиш юнонликлар деганлар: Ҳеч ким тақдири азалнинг чангалидан қочиб нажот топмас, ҳатто маъбудлар ҳам! (Буким, аллома Сафокл, Уверипид, Вергилий, Овидий, Сенека ва Сисерун ақидаларида ҳам қазо ва қадар буюк ва муҳим аҳамиятга моликдир).

Инсоният ҳаводис (ҳодисалар) селининг гирифтори эканига ҳеч бир шубҳа йўқ. Агар яхши боксак, амин бўламизки, барчамиз озми-кўпми ул банд гирифтормиз, аммо бир ҳақни-да унутмасликка масъулмиз: инсонлар ўзларини бахтсизликка маҳкум этганлар! Улар чиндан бадбахтдилар!..

Қаердаким, тақдирпарастлик (фатализм) кишилар бечоралигига сабаб бўлса, «Барча ишларингни қисматга топшир!» ақидаси мутлақ ҳақиқат либосини кияр. Ва бундаги тақдир чангалидан ҳалосликка интилишлик ҳеч бир хавф-хатар келтирмас. Илло, бандалар ҳаводис туғили бўйин суниб, тақдир таслими бўлганларидангина хавф хатар умрлар устига балодек босиб келар. Ҳақ айтилмиш: Ури фақат гофиллар молинини изида бўладир. Ва аммо:

Тақдир риштаси темир занжирдан
мустаҳкамдир,
Тақдирли киши ҳатто шерни-да
банди этгай!..

Шунга кўра, агар қайдаким, бадбахтлик лошакўри (ўлимтик егувчи) ўзининг шум қанотларини ёзиб учар бўлса, илло, ул жойда ёруғ бахт булбули ҳам ширин садоси ила бизни умидга чорлар. Булбулнинг жозиб садосини барча эшитгай. Аммо тақдирпарастлик кишанларини бўйиндан улоқтирган эркин бандаларгина ул бахт куши маконига йўл олажаклар.

Шундай бўларким, дунёни зобт этиб, буюк жамоаларга йўлбоши бўлганлар ҳам қазо ва қадар қудрати олдида ҳеч нарсадирлар. Аммо дунёдан қўлини ювган бир фақир тақдир ҳарбида ирода қудрати ила буюклик тахтига эришажаги мумкин.

Бас, қазо ва қадарга эътиқоднинг иллат (сабаби)и нимада? Бизнинг ҳаётимиз энг кичик заррадан буюк ҳодисаларгача бўлган борлиқни ўзида акс эттиражак кўзгудир ва ҳаводис пардаси ортида минглаб сабаб ва оқибатлар яширинмишдир. Биз вақтида ул сабабларни тушуна етмасмиз ва оқибатда бахти қаролик таслими ўларак, асоссиз ҳаёлот гирдобиде хас янглиғ чорасиз қоламиз.

Нақадар ҳақ эди Эмерсун: «Тақдир тушуниб етилмаиш сабабдан бошқа нарса эмас», яъни ҳодисалар сабабини англаганимиз замон тақдир сирлари ҳам аён бўлғуси. Ва яна: «Ҳар неки бизни чеклаб қўяр ва ёхуд исёнга келтирар бўлса, уни тақдири азал дер-

миз!» Биз агарчи тўфонни енга билмасак-да, имкони-миз борким, ул келтиражак балодан омон қолсак. Бул матлубни янада ойдинлатмак учун бутун умри давомида тақдир олдида бош эгмаган Бетховен қиссасини келтиришлик мақбулдир:

Бетховен Австриёда яшган даврда Наполеон бул мамлакатга ҳужум қилди. Ва буюк йўлбошчининг тўпчилари мамлакат пойтахтини тўпга тутганлари замон бутун шаҳар аҳли жон чекиб, ҳар ёнга қочганида Бетховен ажаб совуққонлик ва бепарволик ичра ғариб кулбасининг бир бурчагиде ўтириб, кўнгулзлар оҳанглари таснифи ила маст эди ва шу тартибда ўзини кўркүв ва даҳшатдан йироқда тутмиш эди. Агар Бетховен ожиз киши бўлганида тақдирга тан бериб, йўқликка кетар ва ундан ному нишон қолмас эди.

Ўз тақдирини қўлга олган киши бир чуқур қудуққа менгзарким, ҳар гал ичига тош солсангиз, ундан садо келар ва суви бироз исёнга келиб, яна унда сукут ва сокинлик қарор топар. Аммо тақдирпараст киши эса бир ожиз сой қабириким, илло, ҳар нечук тўсиққа дуч келмишида фарёду фиғон кўтара, ажаб ғавго қилар ва ғав-

пармиз, токим дардимизга ўз тақдиримиз дармон бўлсин. Ва токим инсонлар ҳодиса юзага чиқмаги сабабини изламас экан, онлар ҳамиша тақдири азалнинг чангалида асир қолажаклар ва асло ҳидоят топмаслар. Шул ваҳждан демишлар: «Тақдир сўқирдир, магар англамагунча». Илло устидан ғолиб келмакнинг маъноси ҳодисадан сабаб изламак ва унга терс кўришмақдир. Ва инсон табиати қонунлари моҳиятига етиб, ул қонунлардан ҳақ йўлда фойдаланиш зотларга улуғлик бахти насиб этажак.

Тарихда номуносив бир даврда туғилган, аммо қисмат жангиде қўли юксак келиб, қомронлиғи топан эрэнлар кечмишидан тирик намуналар мавжуд. Инсонлар иштибоҳ ила ИҚБОЛ, ИМКОНИЯТ, БАХТ атамиш тушунчалар аслида тақдир кураши мевасидан ўзга ҳеч нарса эмаслигини ўшал эрэнлар кўрсатиб бермишлар. Ори, дўстлар, мутлақ тақдир қўлиғи фақат ОЖИЗ-ЛИКдир. Магар, ҳақир бир япроғ янглиғ ҳаводис тўфонига тушганларгина қазо ва қадарнинг мағлубидирлар.

Биз шарқликлар кўпинча сабабини қонунига эътиборсиз ўла (ҳолбуки, у ҚОНУН-дир!!!), пешона битигига буюк эътиқодимиз бор. Макало айтмиш: «Шарқликлар ҳодисани «қисмат» билурлар». Нотўғри тафаккур меваси ўлароқ ул ақида тақдирпарастлик оқибатиде келиб чиқар бахтиқароликларга сабаб бўлажак!

Кимки, инони ихтиёрини қазо ва қадарга бериб, «чорасиз қисмат» бандига тушарса, қисмати андак кечармиш, бир умр ҳодисалар чавғони остида гўё (копток) янглиғ саргашта ва ҳайрон ўтар.

Ҳодисалар занжири тақдиримизнинг ўриш-арқоғидан иборатдир ва биз ҳодисани мағлуб этсаккина тақдир узра ғолиб келажакмиз. Илло, бизга кучли бир ирода

керакдурким, тақдирга юзма-юз бўлганимиз онда Бетховен сингари ҳайқирайлик: «Мен тақдирнинг ёқасидан олгум, у менинг қаддимни ҳаёт баробарида бука олмас!» Ҳаёт йўли тор ва қоронғу сўқмоқдан иборат. Кимки, ақл машъалини юксак тутиб олға юрса, тириклик мусибатларидан омон қолажак. Ва улким, ақлдан бегонадир, сарбонсиз қарвон сингари оворалик саҳросиде адашиб, қуюндек ломакон кетар. Ожизлар мусибат баробарида нобуд ўлар, кучлилар янада кучга тўлурлар. Илло, оташ пахтини қулга, темирни пўлатга эврилтирур. Томас Корлея таъбирича, ожизларнинг илдам кетмагига тўсиқ бўлиш нарсакучлилар олдида юксалмак учун нарвонга айланажак. Қодир руқ мушқилотлар тўқнашувиде мардона сабр этар ва ё ҳаводис моҳиятига тағйир (ўзгариш) берар.

Бизнинг ичимизда ҳамиша кўмакка тайёр буюк кучлар яшириндир. Аммо улар ўз-ўзидан бизга ёрдамга келмас. Ҳар гал бу қувватларни ишга солганимизда бизнинг руҳимиз ҳаводис денгизиде мармар қоя каби қад кўтариб, унга урилган бало тўлиқлари шаксиз ортга чекинажак. Иродали киши олам ҳодисотини оддий бир ҳол билиб, тириклик мусибатларини ажиб шодлик ва совуққонлик ила кутиб олар ва ҳеч бир зарар кўрмас. Яна унга ёёндириким, турли либосларда товланиб келажак ҳодисалар моҳиятан буюк бир ҳайр — яхшиликдир ва агарчи шаърр (ёмонлик) эса-да, ҳаёт тажрибасини орттирур ва тажриба ҳам тириклик устозидир.

Биз тақдир билан қимор уйнармиз. Бул ўйинда гофил бандалар бой берурлар, барчамиз ўз фойда ва зараримизга масъулмиз ва ҳар кимнинг қилмиши — унинг қисматидир. Будда айтмиш: «На ҳавода, на денгиз қаърида, на тоғлар кўксиде ва на оламнинг қоронғу четиде бир жой йўқким, инсон ўз қилмишлари оқибатидан қочиб, унда нажот топса». Қазо ва қадарнинг ғариб асири бўлмаслик учун ҳам тафаккур, ҳам ирода кучи кўмагиде амалга киришсак. Фикримизни амалга оширмаликда ирода қудратининг таъсири ончадирким, агар жаҳонда эртаки-кечми ўз буюқлигини ошкор этажак бирдан бир қудрат бор эса, ул ҳам Ирода қудратидир. Яъни, ирода шундай ботиний азим кучдирким, биз унинг воситасиде энг буюк мушқулотларини-да, орадан кеткизажакмиз.

Бас, тақдиримиз ўз қўли-мизда экан, унутмайлик: биз ҳодисага енгилмасак, ҳеч бир куч йўлимиздан тўса билмас! Кимки қазо ва қадарга мағлуб келса, у ўзининг ожизлик ва нуқсонларидан енгилган саналур. Ва кимки, ўз ожизлиги мағлуби бўлса, ғойибдан ҳеч бир бахт ва қомронлиғи кутмасин!..

Форсидан Зариф
ҲИҚМАТЗОДА ўғирмаси

Бош муҳаррир:
Қулман ОЧИЛ

ТАҲРИР
ҲАЙЪАТИ:
Жуманазар
БЕКНАЗАР
Дадахон
ЕҚУБОВ
Муҳаббат
ИБОДОВА
Абдуҳошим
ИРИСБОЙ
(бош муҳаррир
ўринбосари)
Тўлқин ҲАЙИТ
(масъул котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК
КЕНГАШИ:

Қувондиқ
БЕРДИЕРОВ
Мейли
ИЮЛДОШЕВ
Рўзимат
САФОВЕ
Абсалом
УСАНОВ
Баҳодир
ЭШОНХОНОВ
Урол
УЗБЕК

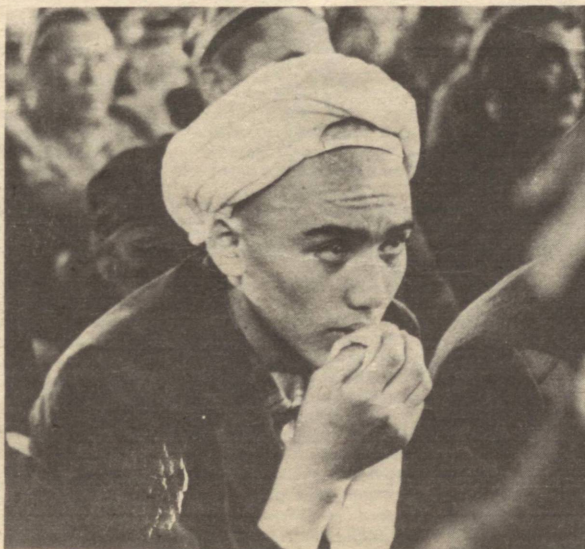
Таҳририят
келган хатларга
ёзма жавоб
қайтармайди.
Шунингдек,
фуқаролар
билан
ташкilotлар
ўртасиде
воситачилик
ҳам қилмайди.

Газетамиз
ҳомийлари —
Ғаллаорол
туманидаги
«Ғаллаорол»,
Муборак
туманидаги
Хитой давлат
хўжалиги,
Намангандаги
«Тўқимачи»
маданият
саройи.

МАНЗИЛИМИЗ:

700029,
Тошкент — 29
Намойишлар
хнебони,
1-бино.
Телефон:
39—43—95
Обуна
индекси 64654
Буюртма 42

Ўзбекистон
Республикаси
«ШАРҚ»
нашриёт —
матбаачилик
концерни
Тошкент шаҳри

Суратчи: А. ТУРАЕВ

ТОШ МИ ТАЛАБАЛАРИ

Домла:
— Даволашнинг биринчи назариясини яхши билар экансиз, ҳўп. Энди иккинчисини айтиб беринг.
Талаба:
— Иккинчисини мен тан олмайман.

Кўпроқ ёш болалар касал бўладилар, чунки, улар ҳаёт йўлларига нимаки учраса, барини оғизларига тикаверадилар.

Шок ҳолатида сочлар тик-ка бўлиб кетади...

Домла:
— Сув билан даволашнинг қандай турларини биласиз?
Талаба:
— Ювиниш, баданни ҳўл сочиқ билан артиш, чўмилиш!
— Яна!
— Сувга шўнғиш...

Домла:
— Чақалоқ эмган кўкрак сутининг миқдорини қандай қилиб аниқласа бўлади?
Талаба:
— Бунинг учун эмизишдан олдин ва эмизилгандан кейин онанинг кўкрагини тортиб кўриш керак.

Кексалик фақат ёшлик ҳодисаси туфайли келиб чиқади...

РАВШАНБЕК тўплади

«СЕНГА УЧ ЙИЛ...»

Қизиллар босқинидан сўнг туманлардан бирида Қурбоналиев деган фирт чаласавод батрак қозиликка тайинланган. На қонунни биллади, на муомалани, на шарият-ни...

Бир куни унинг ҳузурига эшак ўғирлатган бечора ва эшакни ўғирлаган қаззобни олиб келишади. У арзчининг арзи, гувоҳларнинг кўрсатмаларини тинглаб, ҳукмини ўқийди: «Батрак Фалончиевнинг ҳанги эшагини ўғирлаганинг учун, гумондор Фалончи, сен икки йилга озодликдан маҳрум қилинасан. Олиб чиқинг!»

Кутбиддин ўрнидан турди. Дераздан ташқарига қараб туриб узоқ керишди. Эснади.

«Эснаш жуда яхши-да, — ўйлади у шимини кияркан. — Акса уриш ундан ҳам мазза. Мириқасан одам...» Кўйлагини кийди. Тугмаларини соларкан, битта тугмасининг ипи бўшашиб, тушай деб турганини кўрди. Кўйлагини ечиб, хотинини чақирди:
— Шаро, вей Шаро!
— Нима дейсиз? — эрига нонушта тайёрлаётган Шаро-фат келди.

— Хотин деган бундоқ у ёқ-бу ёққа қарайди-да! Уласанми, шуни вақтида қадаб қўйсанг! Ё игнатугма қадаб кетаверади, деб ўйловдингми! Қимсан, маданият ҳодими бўлсам, — тўтоқди у.

— Вой, шунга шунчаликми? Битта тугма нима деган гап, юзингизни ювгунингизча қадаб қўяман, — деди Шарофат.

— Юзим билан ишинг бўлмасин! Ювманми, ювмайманми — бу менинг ишим. — У бироз кирланган майкасини шимининг ичига тикиб, тўнғиллай-тўнғиллай ташқа-

рига чиқди. Чўнтагидан нос шишасини олиб, кафтини тўлатиб нос отди. Сўрига сўялган спургини тепиб йиқитиб ўтирди. Боши айланиб, кайф қилди. Носини туфлаб, оғзини билагига артгач, қоп-

рўзномани юмалоқлаб сўри остига иргитди. Чойни ҳўриллатиб ичаркан. — Қизиқ, савия нима дегани экан? Бўй бўлса керак... «Савияси паст» дегани бу «бўйингиз паст» дегандир-да, — деб ўйлади.

«САВИЯМ ПАСТ ЭКАН»

— Мана, қадаб қўйдим — Шарофат кўйлакни эрининг тиззасига ташлади. — Дада-си, ҳалиги, бўжайдан кеча яна совчилар келди. Нима қилсак экан?

— Ҳм, қизингми? — сўради Кутбиддин.

— Бўлмаса менга келармиди? — деди хотини энсаси қотиб.

— Келса-ю, жон-жон дердинг, — ўзининг гапи наъша қилиб илжайди у. — Куёв бўлмишни кўрганмисан ҳеч? Савияси баландми, пастми?

Қизининг белидан келиб турмасин тагин...

— Қайдам, разм солмаган эканман, — хотини елка қисди.

— Ҳа майли, ўйлашиб кўрармиз. — деди у кўйлагини кийиб ишга отланаркан.

Ишхонасига етиб келганида бошлиғи Шамсиев дарвоза олдида турарди.

— Э-э, Тўйчиев, яхши кеп-қолдингиз, — деди бошлиқ. — Зарур пайтда на қоровулни топиб бўлади, на бошқасини. Манави шиорни тушириб, ўрнига анависини осиб қўйинг.

Кутбиддин шиорга қўлини чўзди, етмади. Бир-икки сапчиб кўрди, бўлмади. Атрофга аланглаб нарвон қидирди, кўринмади. Бошлиқ «бўла-қолмайсизми» дегандек тикилиб турибди. У ичкарига йўналди.

— Ҳа! — саволомуз боқди бошлиқ.

— Савиям пастлик қилди, — деди у ҳарсиллаб. — Қоровулхонадан устолни оп-чиқай...

Зоҳиджон НЕЪМАТ

Оламда Нима Ҳа?!

ҚОШ ҚҰЯМАН ДЕБ...

Америкалик бир аёл бағбақани қандай қилиб йўқотиш тўғрисида маслаҳат беришларини сўраб, «Вашингтон пост» тахририятига мурожаат қилди. Хатнинг охирига эса, эркак кишининг номини ёзиб, имзо чекди.

Кўп ўтмай газетдан шундай жавоб келди: «Соқол қўйинг!»

ДУНЁ БҰЛАКЛАРИ

Бир донишманд: «Дунё бўлак-

ларга ажралиб кетди, унинг ёриқ-лари эса шоирларнинг юраклари орқали ўтади...» деган эди.

Энди бу ҳолни инфарк деб аташади.

БЎСА ОЛГАНИНГИЗДА

Бир марта бўса олганингизда беш миллион микробни юқтирасиз. Иккинчи томондан эса, айна пайтда, ўзингиз шунча микробдан қутуласиз.

КЕЛИНИМ ЭШИТМАСИН

«Қуруқсиз» гап қулоққа ёқмас.

Қизим, сенга айтаман, келиним эшитмасин.

Ўзингни эр билсанг, бошлигингни шер бил.

Ҳўчининг ўйи битгунча, «қистирган» нинг иши битида.

Бойиб кетсанг бўқирма, тунаб кетишади.

Давронбек ИБРОХИМОВ

Р. ҲАСАН

— Дўхтир, биласизми, хотиним уйқусида тинмай гапириб чиқади.
— Нима деб!
— Домм, «Йўқ, Боқижон ака, йўқ!» дейди.
— Менинча, бунинг ҳеч қўрқинчли жойи йўқ.
— Шундайку-я, аммо менинг ис-мим Алижон-да!
— Нима бўпти! Ахир, барибир хотинингиз унга «Йўқ» дебди-ку!

— Сўзлар ҳам жа-а галати-да, баайни буқаламунга ўхшайди. Маҳ-бубангизга, чехрангиз кўрсам, мен учун вақт гўё тўтаб қолгандек бў-лади, десангиз у шу заҳоти сизга ширин бўса ҳада қилади. Аммо, сени кўришим билан совтим тўхтаб қолади, деб кўринг-чи!

— Қизимда мўсиқага ихлос уй-готиш учун скрипка олиб берган-дим. Афсуски, унда қизикиш ўйгон-мади.
— Мендаям худди шундай бўл-ди. Қайнонамга жамадон олиб бер-гандим. Қаёқда уйига кетишни хаё-лига ҳам келтирмаяпти.

Йўловчи поезд тоғ ости туннели-га кириб, узун ер ости йўлидан ҳиёл вақтдан сўнг чиқди. Купе ва-гонда гўзал хоним билан бирга ўрта ёшлардаги киши ҳамда бало-ғат ёшдаги йигит кетарди. Шунда йигит юрак ютиб, хонимга деди:

— Биласизми, хоним, агар мен туннелнинг бунчалик узунлигини билганимда, сизни ўпиб олган бў-лардим.

— Йй-е-е, ўпиб олган ҳали сиз эмасидингиз!

Илҳом МИРЗО

Жуда басавлат хоним универсам магазинга кирди. Тайёр кийимлар бўлимида ҳеч нарса унга лойиқ келмади.

— Мен ҳарид қиладиган бирон нарса йўқ-ми! — сўради аёл, ниҳоят.

— Бор, — деб жавоб берди сотувчи қиз. — Пастки қаватда соябон ва рўмонлар бор.

Божхона хизматчиси:

— Хоним, бизнинг мамлакатга итларни кел-тириш ман этилган.

Хоним: — Менинг итим йўқ.

Хизматчи: — Унда, кечирасиз, палтонгиздан чиқиб турган дум ўзингизники эканлигини билмабман.

Ҳўранда: — Хоним, менинг овқатимдан паш-ша чиқди. Бу қандай гап!

Официант: — Билмайман, мен тилчи эмас-ман.

Уроқ РАВШАН таржимаси

